

Nr 69.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1931 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa områden från Borgholms kungsladugård i Kalmar län jämte en i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I en den 13 februari 1931 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 129, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen 5 ¹⁸/₂₅ mantal Borgholm nr 8, jämte lägenheten Borgholm nr 7, en trädgård, i Räpplinge socken av Kalmar län må försäljas

dels till staden Borgholm ett å en i ärendet företedd, av distriktslantmätaren Carl Erik Sjödelld år 1930 upprättad karta med ägofigurerna nr 1—12 utmärkt område om 15,174 hektar mot en köpeskilling av 46,945 kronor, att till länsstyrelsen i länet erläggas med en tiondel vid tillträdet den 14 mars 1932 och med en tiondel den 14 mars varje av nästföljande nio år jämte ränta efter fem procent om året å ogulden del av köpeskillingen, tills full betalning sker, samt under villkor, att köparen är skyldig att till allmänt begagnande såsom väg upplåta nödig mark av området samt att köparen skall ensam vidkännas kostnaderna för områdets avskiljande och lagfart å fånget samt övriga med köpet förenade utgifter,

dels ock till Kalmar läns södra landsting ett å Sjödelld karta med ägofiguren nr 17 utmärkt område om 0,68 hektar mot en köpeskilling av 2,650 kronor, att till länsstyrelsen i länet erläggas kontant vid tillträdet den 14 mars 1932 samt under villkor, att landstinget skall ensam vidkännas kostnaderna för områdets avskiljande och lagfart å fånget samt övriga med köpet förenade utgifter.

Den vid propositionen fogade översiktskartan har jämväl fogats såsom *bilaga* till detta utlåtande.

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 361, av herr *Magnusson* i Kalmar har hemställts, att riksdagen måtte för sin del medgiva försäljning till Kalmar läns södra landsting av hela det å en ovanberörda proposition bilagd karta med litt. F betecknade område för den uppskattade köpeskillingen.

Motion.

Såsom av översiktskartan framgår skulle av Borgholms kungsladugård till naturpark enligt lagen angående naturminnesmärkens fredande avsättas ett med ek bevuxet skogsområde om 92,5 hektar. Frågan härom är icke av natur att riksdagens medgivande erfordras, men departementschefen har, då andra områden av kungsladugården skulle försälgas, ansett sig böra redogöra för berörda områdes fridlysning, för att riksdagen måtte beredas tillfälle att yttra sig i ämnet.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle två å översiktskartan med D och E betecknade områden försälgas till Borgholms stad för en köpeskilling av 46,945 kronor.

Härom har *departementschefen* anfört följande.

»Anspråken från Borgholms stad att från kungsladugården erhålla mark för stadens utvidgning hava under ärendets handläggning något växlat. Frågan om behovet av mark har också i viss mån kommit i ett annat läge därigenom, att Kungl. Maj:t den 15 mars 1929 förordnat — visserligen mot stadens bestridande — att ett avsevärt område, delvis bebyggt, från Köpings och Råpplinge socknar skulle inkorporeras med Borgholms stad. Det mest trängande behovet av mark för stadens utvidgning synes sålunda i viss mån hava lättats.

De områden, som för närvarande synas mig böra hembjudas Borgholms stad till inköp, utgöras av de med litt. D och E utmärkta, omfattande en areal av tillhoppa 15,174 hektar. Mot den av domänstyrelsen i överensstämmelse med uppskattningsmännens värdering föreslagna köpeskillingen, 46,945 kronor, har jag intet att erinra. I anslutning till gällande grunder för gäldande av köpeskilling vid försäljning av kronoegendom torde köpeskillingen böra få gäldas med avbetalningar under en tid av tio år.

Som emellertid ifrågavarande områden till viss del äro bevuxna med ekskog, som utgör en fortsättning av Borgehage skog, synes mig önskvärt, att, därest en försäljning av områdena kommer till stånd, vid blivande fastställande av stadsplan för områdena bestämmelser av byggnadsstyrelsen utfärdas mot uppförande av byggnader av för stor höjd.

Då den å områdena befintliga ekskogen vid blivande försäljning icke torde kunna skyddas på annat sätt än genom fridlysning enligt lagen angående naturminnesmärkens fredande och då denna lag ej lämpligen torde kunna i förevarande fall tillämpas, återstår endast att framhålla såsom ett önskemål, att ekskogen vid områdenas bebyggande eller användande på annat sätt ej onödigt våldföres.

Skulle Borgholms stad ej önska bagagna sig av köpeanbudet, torde områdena böra bibehållas i kronans ägo.»

Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare att en del, omfattande 0,68 hektar av det å översiktskartan med F betecknade område skulle för en köpeskilling av 2,650 kronor försälgas till Kalmar läns södra landsting. I motionen II: 361 har däremot, som ovan anförts, hemställts att hela lotten litt. F måtte försälgas till landstinget. Till stöd härför har i motionen åberopats vad landstinget anfört i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift angående förvärv av ifrågavarande område. Landstinget anförde följande.

Då Kalmar läns södra landsting den 30 oktober 1928 gjorde framställning om att få av Borgholms kungsladugård förvärva ett område om 0.7093 hektar, skedde detta därför, att detta område var nödvändigt för det epidemisjukhus, om vars byggande i närheten av lasarettet landstinget fattat beslut. Att landstinget vid detta tillfälle icke begärde få förvärva större område, berodde dels därpå, att detta område fyllde det för ögonblicket nödvändiga behovet, dels därpå, att landstinget hyste den förhoppningen, att, därest ökat behov av utrymme för sjukvårds- eller andra allmänna ändamål gjorde sig gällande, landstinget då skulle kunna få förvärva ytterligare behövt utrymme intill förut av landstinget inköpt område. Men då nu fråga uppstått att till Borgholms stad försälja intill lasarettet gränsande område, skulle landstingets behov av ytterligare område i framtiden icke kunna tillgodoses inom rimliga villkor. Och sådana framtida behov komme helt visst att snart nog göra sig gällande. Vården av kroniskt sjuka vore icke ordnad. Den kunde möjligen snart nog komma att kräva nybyggnad. En upptagningsanstalt för sinnessjuka vore planerad.

På grund av lasarettets utvidgning och lasarettstomtens bebyggande med nytt epidemisjukhus hade utrymmet för patienternas vila och promenader i det fria blivit alltför inskränkt. Behovet av ökat utrymme framginge ytterligare av dessa påpekanden. Det för inköp begärda området om 0.7093 hektar utgjorde en del av området litt. F, som Borgholms stad begärt få köpa. Den återstående delen av detta område sträckte sig från den så utvidgade lasarettstomten intill kungsladugården. Det vore mycket störande såväl för lasarettets stillhet och ro som för landskapsbilden, om detta område bebyggdes på vanligt sätt. I likhet med länsstyrelsen i Kalmar län ansåge landstinget, att det vore synnerligen lämpligt, om hela återstående delen av området litt. F reserverades för sjukvårdsändamål eller liknande allmänna behov.

Domänstyrelsen har i avgivet utlåtanden hemställt, att Kungl. Maj:t måtte till Kalmar läns södra landsting försälja antingen ett å en av distriktslantmätaren C. E. Sjödel år 1930 upprättad karta med ägofiguerna nr 13—17 utmärkta område om 3.986 hektar mot en köpeskilling av 12,645 kronor eller, om landstinget icke önskade förvärva hela nämnda område, ett å kartan med ägofiguren nr 17 utmärkt område om 0.68 hektar mot en köpeskilling av 2,650 kronor. I vartdera fallet skulle köpeskillingen erläggas till länsstyrelsen kontant vid tillträdet den 14 mars 1932 samt under villkor, att landstinget skulle ensamt vidkännas med områdets avskiljande och lagfart å fånget samt övriga med köpet förenade utgifter ävensom att i fråga om området om 3.986 hektar köpare vore skyldig till allmänt begagnande såsom väg upplåta nödig mark av området.

Departementschefen har i fråga om dispositionen av lotten litt. F ansett lämpligast, att, för närvarande endast en mindre del av detta område eller ägofiguren nr 17 å Sjödells karta, omfattande 0.68 hektar, hembjödes Kalmar läns södra landsting till inköp. Mot den av domänstyrelsen föreslagna köpeskillingen, 2,650 kronor, har departementschefen intet

att erinra. Den övriga delen av litt. F borde enligt departementschefens mening tillsvidare böra bibehållas under kungsladugården.

Utskottet.

I fråga om den föreslagna avsättningen till naturpark av den s. k. Borgehage skog invid Borgholms slottsruin hava samtliga i ärendet hörda myndigheter ansett, att ett effektivt skydd borde beredas detta ekskogsområde, vilket ur såväl vetenskapliga som estetiska synpunkter betecknats såsom intressant. Jämväl utskottet anser goda skäl tala för att ifrågavarande område skyddas, och torde för sådant ändamål dess avsättande till naturpark vara den lämpligaste anordningen.

Den ifrågasatta försäljningen till Borgholms stad föranleder ingen utskottets erinran.

Beträffande upplåtelse av mark till Kalmar läns södra landsting anser sig utskottet, med hänsyn till vad landstinget anført rörande behovet av ökat utrymme för lasarettet vid Borgholm, böra förorda att åt landstinget försäljes hela det å bilagda översiktskarta med litt. F betecknade område. Detta område har av uppskattningsmännen värderats till 12,645 kronor, och häremot har domänstyrelsen icke haft något att erinra. På det att Kungl. Maj:t må äga tillfälle att, därest särskilda omständigheter därtill skulle föranleda, vidtaga jämkningar i nu angivna pris, synes emellertid bestämmandet av köpeskillingen ävensom de närmare villkoren för områdets försäljning böra överlätas åt Kungl. Maj:t.

Under återopande av det ovan anförda hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevärande proposition samt motionen II: 361 må medgiva,

att av kronoegendomen 5^{18/25} mantal Borgholm nr 8, jämte lägenheten Borgholm nr 7, en trädgård, i Råpplinge socken av Kalmar län må försäljas

dels till staden Borgholm ett å en i ärendet företedd, av distriktslantmätaren Carl Erik Sjödel år 1930 upprättad karta med ägofigurerna nr 1—12 utmärkt område om 15,174 hektar mot en köpeskillning av 46,945 kronor, att till länsstyrelsen i länet erläggas med en tiondel vid tillträdet den 14 mars 1932 och med en tiondel den 14 mars varje av nästföljande nio år jämte ränta efter fem procent om året å ogulden del av köpeskillingen, tills full betalning sker, samt under villkor, att köparen är skyldig att till allmänt begagnande såsom väg upplåta nödig mark av området samt att köparen skall ensam vidkännas kostnaderna för områdets avskiljande och lagfart å fånget samt övriga med köpet förenade utgifter,

dels ock till Kalmar läns södra landsting ett å Sjö-

dells karta med ägofigurerna nr 13—17 utmärkta område om 3.986 hektar mot den köpeskilling och de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

Stockholm den 5 maj 1931.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl E. Eriksson, Elof B. Andersson, Granath, Tjällgren, J. Fritiof Gustafson, Dalberg* och friherre *Lagerfelt*, samt

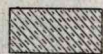
från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Pettersson* i Bjälbo, *Hedlund* i Häste, *Carlström, Uddenberg, Bengtsson* i Kullen, *Weibull, Andersson* i Tungelsta och *Pehrsson* i Bramstorp.

Översiktskarta

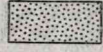
rörande vissa till upplåtelser avsedda områden från Borgholms kungsladugård.

till naturpark enligt lagen angående naturminnesmärkens fredande avsett område, 92,5 hektar.

till Borgholms stad avsett område, 15,174 hektar (föreslagen köpeskilling 46,945 kronor).

till Kalmar läns södra landsting avsett område, 0,68 hektar (föreslagen köpeskilling 2,650 kronor).

den del av litt. F, som avses att fortfarande bibehållas under kungsladugården.

